

## НОВИНИ ВО СИСТЕМОТ НА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

### Лиценцирање на стручните работници во системот на социјална заштита

**Интервју со г-ѓа Татјана Ристова Димова,**  
*директор на Заводот за социјални дејности*

*П. Ве молам посочете ги новините кои се воведуваат во однос на лиценцирањето на лицата кои работат во социјално-заштитните институции?*

**О.** Лиценцирањето ќе се однесува на вработените стручни работници, стручни лица кои што работат во системот на социјална заштита.

*П. Што се подразбира под тоа?*

**О.** Целиот процес на лиценцирање може да се подели на неколку фази. Тоа најпрвин подразбира формирање на Комисија за лиценцирање, изготвување на документи со кои јасно ќе се обезбедат насоки за тоа што ќе се работи: деловник за работа, програма за работа, правилник со кој министерот го дава мандатот на членовите на Комисијата за лиценцирање, Кодексот и материјалите кои ќе бидат основа за реализација на овој процес.

Всушност, ако зборуваме за фазите, ние завршивме со петтата седница, првата конститутивна седница беше одржана на 27 септември, 2011. Комисијата брои 11 членови, се трудеме да бидат делегирани од различни профили, согласно логиката на установите во социјалната заштита каде стручните работници се од мултидисциплинарни тимови на учесници. Па, по таа логика, се обидовме членовите на оваа Комисија да бидат претставници од различни професии и да го застапуваат сè она што е во рамките на европските стандарди, се подразбира под застапување на холистички пристап, застапување за транспарентност, отчетност, што во основа ќе претставува поттикнувач за унапредување на квалитетот на социјалните услуги преку воспоставување на овој систем, како императив на квалитетно и ефикасно функционирање, всушност во системот на социјална заштита. Зошто го ве-

лам ова, бидејќи стандардизацијата на методите, техниките, методологијата на темите, на изнаоѓањето на нови форми коишто ги следат трендовите на живеење и проблематиките коишто урбаниот свет и цивилизациското време ги носат, бараат една воедначеност во однос на она што ние го нудиме во системот на социјална заштита како услуга. Токму од тие причини велиме дека сите стручни работници со високо образование, тука ги подразбираме и сите стручни профили, се фактори на овој процес. Без разлика дали се работи за правник, кој го завршил своето високо образование и се вработил во установите од системот на социјална заштита, или лекар. Значи, лиценцирањето ќе биде на теми кои се поврзани со сите конвенции, новини, сите стратегии, закони на кои активно се работи.

Во Република Македонија се работеше многу активно на изнаоѓањето на модалитетите за справување со сите оние предизивици што како социјална проблематика ни се наметнуваат да ги решаваме, новините во однос на справувањето со малолетничката правда. Не дека тоа било поразлично порано, меѓутоа малку повеќе говориме за сите патолошки појави и изнаоѓање начини да се справуваме со нив. Па, оттука и многу измени и нови закони во однос на малолетничката правда. Во тој контекст, имаме активна соработка со професорката Сунчица Димитријоска, во делот на стандардизирањето и во однос на она што се вели попрогресивен, поактивен и проактивен дел на самиот

корисник, на малолетникот, затоа што овој дел се однесува не на репресијата, туку на една конструктивност при давањето можност да се поддржат здравите капацитети кај младата личност. Ваквите промени ги обврзуваат, без разлика: правниците, лекарите, социолозите, социјалните работници, психолозите и сите оние профили кои се вработени во нашите установи. Освен оној основниот дел во постапувањето со корисниците, потребно е да се следат и сите оние работи коишто се случуваат на полето на градење на нови системи со нови стандарди, поблиски до европските, така што лиценцирањето ќе се однесува на сите профили со високо образование кои работат во системот на социјална заштита. Значи, членовите на Комисијата нема по однос на издавањето на лиценца да се занимаваат со проверување на знаењата, затоа што високообразовните институции, факултетите, се компетентни тоа да го направат, ние само ќе направиме проверка на имплементацијата на знаењата во однос на сите обуки кои ќе ги добиваат во рамките на Заводот за социјални дејности и други акредитирани програми, согласно обврските кои ги имаме во однос на давањето на квалитетот на услуги и имплементирањето на овие знаења во давањето на услуги, давањето на нов квалитет кој ќе биде подостапен и поефикасен за корисникот.

*П. Што треба да преземат лицата кои работат во социјално-заштитните институции во однос на лиценцирањето?*

О. Целата постапка е уредена, како што споменав, со деловник за работа, пропишана со правилник, целиот тој процес е веќе потврден. Тоа е процедура која се одвива во неколку фази. Лиценцирањето како процес подразбира издавање на лиценците, значи врз основа на проверката на имплементација на знаењата, вештините и умешностите во системот на социјална заштита е издавањето на лиценци. На тој процес му претходат сите новини, јас искрено се надевам дека веб страницата на Заводот ќе биде достапна при крајот на овој месец и сите новини ќе бидат достапни на истата по електронски пат, со што ќе се обезбеди поголема транспарентност. Во меѓувреме, преку соработката со Министерството, преку редовните состаноци ги информираме центрите и тие ги знаат новините кои ги донесе Законот за социјална заштита. Верувам дека сите се запознати со овие новини за кои е дискутирано на состаноците. Имавме отворени состаноци и со претставниците од невладиниот сектор.

Почнав да Ви кажувам за членовите на Комисијата, единаесетте членови се претставници на Институтот за социјална работа и социјална политика, Заводот за социјални дејности и Министерството за труд и социјална политика. Кога говорам за фазите, мислам на оној дел на издавање лиценци кои ќе се издадат по претходно барање доставено од стручните работници. Ние една година работевме на изготвување на овие материјали и прибирање на сите податоци од

институциите од системот на социјална заштита, кои преку обработката ќе овозможат да се оформат досејата за сите вработени по однос на нивното образование, за нивниот степен на едукација. Тоа ќе ни даде еден увид, прегледност за вработените лица кои работат во системот на социјална заштита. Тоа ќе им помогне и на менаџерите во однос на понатамошната реорганизација, да имаат увид за тоа кои вработени имаат поголем број на часови на едукација во однос на малолетничката правда, семејното насилство или за стари лица, како истите би биле земени предвид при распределувањето. Она што нас ќе ни претставува поголем проблем, всушност е недоволниот број на стручни работници по одделни центри, изземајќи го Скопскиот центар, каде има над 200 вработени лица.

*П. Дали имате преглед за стручните работници по центрите?*

О. Да, имаме преглед во однос на сите подрачни единици на Центарот, по основ на паричните давања. Не можеме социјалната помош да не ја сметаме, да не ја гледаме, да не ја доживуваме како дел од социјалната заштита и од социјалната услуга, заради тоа што кога за некој корисник треба да се определи кој тип како форма на заштита треба да се додели, треба да следи една добра стручна обработка, увид за личноста, како би можеле да знаеме што е најадекватно за него. Така, сметам дека особено ова е значајно, ако го тргне-

ме Скопскиот центар, за центрите каде што немаме екипирана тимска работа, затоа што ни недостасуваат дел стручни профили, во дел од центрите кои се со поддршка од поголемите регионални центри, меѓутоа сметам дека е многу значајно да ги екипираме. Така, во некои центри се случува еден до двајца стручни работници да ги покриваат скоро сите проблематики. Но, искрено се надевам дека токму со лиценцирањето, како императив, ќе се постигне воденаченост, стандардизација и квалитет. Тоа е предуслов на едно зголемување, јакнење на капацитетноста, зголемување на квалитетот, давање на една нова можност, поттикнување на една континуирана обука. Мотивираноста на стручните работници мора да биде во континуитет присутна и заради растот и развојот на сите нас како стручни профили, на сè она што ни треба во работата со корисниците. Не е лесно да работите со животни судбини, уште потешко е ако професионалецот не знае да го направи тој сид на раздвојување, но и колку и да го правиме и да го носиме, човековите судбини не допираат како луѓе. Но, ние како професионалци немаме одговорност да го носиме туѓиот живот на грб. Тоа не е наша задача, ние треба да се водиме низ еден процес на свесност и подигнување на капацитетите на корисникот, во извлекување од една пасивна зависност, во еден активен однос на јакнење на капацитетите на себе или на членовите на семејството каде корисникот живее. Токму тука го гледам тоа како едно постојано мотивирање за: унапреду-

вање, трагање, барање, што ќе ги обврзе и менаџерите кон едно континуирано интервизиско следење. Заводот ја има надлежноста на надзорот, кој го гледам како еден поусовршен и современ начин на мониторинг и евалуација и еден дел на супервизија на квалитетот на услугите. Токму оценките по кодексот од страна на интервизискиот тим на оние луѓе кои работат, всушност ќе бидат еден увид во она што е, и она што ни недостасува. Ќе се увиди со кои методи и техники ние владееме, за да може вештините континуирано да се усовршуваат.

**П.** *Какви курсеви сметате дека се неопходни за постојните лица кои работат во системот на социјална заштита?*

**О.** Во однос на ова прашање ќе бидам воздржана, бидејќи цела 2010 и 2011 нашиот тим, во соработка со УНИЦЕФ и со повеќе куќи консултанти, вклучувајќи ги и нашите професори, беа вклучени во овој дел на стандардизацијата. Меѓутоа, осовременување на обуките и давањето на една методологија по модули, методологија којашто, всушност, подразбира една градација во правец на поддржување на модалитетите и учење на вештини по одделни проблематики, модул кој подразбира базична обука во однос на тим и тимска работа, професионално изготвување на еден вид на свот анализа во сопственото делување, изготвување на ефикасни и ефективни планови и програми, мониторирање, интервизија, интервизиско работење, кое-

што, пак, е воведување на модули кои се однесуваат за едукација и развој на стручните профили во системот на социјална заштита. Ние модулите веќе ги изготвивме, тоа е материјал на повеќе од 1.000 страници. Минатиот месец, во текот на месец ноември, заврши фазата на нашето лиценцирање од страна на Конзорциумот Траплајт и Институтот на Вест Волтерн, тоа беше една куќа која со помош на УНИЦЕФ беше изнајмена за наша супервизија. Ги завршивме основните, базичните модули, модулите по специфични проблематики, но реков дека ќе бидам воздржана за сите теми коишто се непосредно врзани со темите кои ги содржи нашата програма во лиценцирањето, за да ги соопштиме, бидејќи ни треба уште едно усогласување. Тестирањето на терен за стандардните процедури ни завршува, ресурсниот центар и обуките, и воведувањето на база на податоци за корисниците, завршува како процес на обука од страна на Заводот. Се надеваме дека во текот на месец декември 2011 ќе ја видиме првата презентацијата на лиценци. Обуките траат години наназад, со поддршка на Министерството за труд и социјална политика, преку активности кои се врзани со одредени УН агенции.

Пред да го почнеме целиот процес, пред да ја имаме конститутивната седница, ние веќе имавме испратено писма до центрите за социјална работа, до сите вработени, изготвивме прашалник, како би имале увид која е онаа група на вработени чиешто

портфолио и тоа како има доволен број на обуки. Кога зборувам за обуките не мислам дека стручните работници ги добиваат само од Заводот за социјални дејности. Вие како Институт во многу од обуките сте учествувале, но сето досегашно работење не е ставено во некоја рамка. Лиценцирањето токму тоа може да го понуди, преку увидот, сето тоа ќе се среди во некоја идна соработка и во поставување на акредитација на одредени програми, затоа што Комисијата мора да реши, да одлучи, кои од програмите ќе се поддржат, а кои нема да се поддржат. Ке бидат акредитирани оние програми кои ќе можат да поддржат со својот бекграунд искуства дека проблематиката по одделни подрачја се намалува, или стагнира. Има проблеми кои никој не може да ги разреши, но барем да делуваме превентивно.

*П. На колкав период ќе се врши лиценцирањето?*

**О.** Во фазите кои ги споменав, првата фаза е проверка на имплементација на знаењето, издавањето на лиценцата, продолжувањето на лиценцата и одземањето на лиценцата доколку има за тоа услови. Целиот процес ќе се одвива во период од пет години.

*П. Каков е условот за нововработените?*

**О.** Целиот процес што го спомнав, од доставување на барање на документи да се исполни како услов за стекнување на лиценца, подразбира

определени предуслови кои треба да бидат задоволени за да се започне. Јасно е определено во деловникот и во програмата. Одземањето и давањето на лиценци е врзано со самото вработување и со губењето на работа кога се работи за губењето на самата лиценца, меѓутоа условот за да се вработи подразбира и поседување на одредена лиценца во која влегува и приправничкиот стаж кој е врзан со тие процеси и во рок од шест месеци и законски се предвидува базичната обука. Во моментот се работи на измени и дополнување на Законот за социјална заштита во однос на потребните часови обука. Во постојниот Закон е пропишано 20, или, ми се чини 30 часови, но тоа, веројатно, ќе биде променето. Тоа е еден вид на кредит трансвер часови, ова ќе бидат еден вид на кредити за лиценцата, а ние апсолутно не можеме да дадеме толку низок стандард, бидејќи самото лиценцирање подразбира подигање на квалитетот, а јас мислам дека последното што остана во нашата програма е дваесет часа на годишно ниво, од специјализираните модули по одредени проблематики.

*П. Кој ќе ја обезбеди, кој ќе ја финансира дополнителната обука?*

**О.** Самото давање на лиценци, формирањето на Комисијата, целиот тој процес има финансиски импликации, ќе се оградам тука, бидејќи не знам кога ќе поминат измените и дополнувањата во целата процедура. Нашите предлози се врз основа на проек-

цијата за 2012 и обуките, секако, дека се дел и од Програмата на Заводот, а досега овие обуки се прават со поддршка на нашето Министерство, или ако нешто е во доменот на повеќе министерства ќе зависи од тоа кое од нив е лидер во дадената проблематика, исто така, се надеваме дека наши партнери и во иднина ќе останат УН агенциите, УНИЦЕФ, некои од невладиниот сектор. Меѓутоа, би била пресреќна пред да се почне во 2012 да го имаме веќе системот на акредитација кој како паралелен систем би ни направил еден одличен увид во сè она што се случува на полето на подигнување на квалитетот.

*П. Дали лицата кои ќе посетат некаков вид на обука надвор од Република Македонија ќе можат да им бидат валоридирани тие стекнати знаења.*

**О.** Во Правилникот, во Деловникот, во Програмата е пропишано дека ако обуката е адекватна и согласно нашите теми, истата ќе биде валоридирана, исто така, ќе се валоридира и пишан труд и презентација на стручни средби во, и надвор од земјата.